

R O M Â N I A
ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept

Decizia nr. 7/2020 Dosar nr. 2612/1/2019

Pronunțată în ședință publică astăzi, 20 ianuarie 2020

Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 151 din 25/02/2020

Marian Budă - președintele Secției a II-a civile - președintele completului
Ianina Blandiana Grădinaru - judecător la Secția a II-a civilă
Virginia Florentina Duminecă - judecător la Secția a II-a civilă
Rodica Zaharia - judecător la Secția a II-a civilă
Roxana Popa - judecător la Secția a II-a civilă
Iulia Manuela Cîrnu - judecător la Secția a II-a civilă
Maria Speranța Cornea - judecător la Secția a II-a civilă
George Bogdan Florescu - judecător la Secția a II-a civilă
Rodica Dorin - judecător la Secția a II-a civilă

1. Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept investit cu soluționarea Dosarului nr. 2.612/1/2019 este constituit conform dispozițiilor art. 520 alin. (6) din Codul de procedură civilă, raportat la art. XIX din Legea nr. 2/2013 privind unele măsuri pentru degrevarea instanțelor judecătorești, precum și pentru pregătirea punerii în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, cu modificările ulterioare, și ale art. 27⁴ alin. (1) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

2. Ședința este prezidată de domnul judecător Marian Budă, președintele Secției a II-a civile a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

3. La ședința de judecată participă doamna Mihaela Lorena Mitroi, magistrat-asistent desemnat în conformitate cu dispozițiile art. 27⁶ din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

4. Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept ia în examinare sesizarea formulată de Curtea de Apel Oradea - Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, în Dosarul nr. 3.666/111/2017**, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile.

5. Magistratul-asistent prezintă referatul cauzei, arătând că la dosar au fost depuse răspunsurile instanțelor naționale referitoare la practica judiciară, opiniile specialiștilor consultați, precum și raportul întocmit de judecătorul-raportor. Se mai referă asupra faptului că raportul a fost comunicat părților, în conformitate cu dispozițiile art. 520 alin. (10) din Codul de procedură civilă, fiind depus de către intimata-reclamantă un punct de vedere privind chestiunea de drept supusă judecării.

6. Președintele completului constată că nu există chestiuni prealabile sau excepții, iar Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept rămâne în pronunțare asupra sesizării privind pronunțarea unei hotărâri prealabile.

ÎNALTA CURTE,

deliberând asupra chestiunii de drept cu care a fost sesizată, constată următoarele:

I. Titularul și obiectul sesizării

7. Curtea de Apel Oradea - Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal a dispus, prin Încheierea din 8 octombrie 2019, în Dosarul nr. 3.666/111/2017**, sesizarea din oficiu a Înaltei Curți de Casație și Justiție în baza dispozițiilor art. 519 din Codul de procedură civilă, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la următoarea chestiune de drept: "Dacă, în interpretarea prevederilor art. 132 din Legea societăților nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, raportat la art. 116 din aceeași lege, pot fi atacate în justiție, cu acțiune în anulare, și hotărârile adoptate de adunarea specială a acționarilor."

II. Dispozițiile legale incidente

8. Legea societăților nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare (denumită în continuare Legea nr. 31/1990):

"Art. 116. - (1) Hotărârea unei adunări generale de a modifica drepturile sau obligațiile referitoare la o categorie de acțiuni nu produce efecte decât în urma aprobării acestei hotărâri de către adunarea specială a deținătorilor de acțiuni din acea categorie.

(2) Dispozițiile prezentei secțiuni privind convocarea, cvorumul și desfășurarea adunărilor generale ale acționarilor se aplică și adunărilor speciale.

(3) Hotărârile inițiate de adunările speciale vor fi supuse aprobării adunărilor generale corespunzătoare."

"Art. 132. - (1) Hotărârile luate de adunarea generală în limitele legii sau actului constitutiv sunt obligatorii chiar pentru acționarii care nu au luat parte la adunare sau au votat contra.

(2) Hotărârile adunării generale contrare legii sau actului constitutiv pot fi atacate în justiție, în termen de 15 zile de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea a IV-a, de oricare dintre acționarii care nu au luat parte la adunarea generală sau care au votat contra și au cerut să se insereze aceasta în procesul-verbal al ședinței.

(3) Când se invocă motive de nulitate absolută, dreptul la acțiune este imprescriptibil, iar cererea poate fi formulată și de orice persoană interesată.

(4) Membrii consiliului de administrație, respectiv ai consiliului de supraveghere, nu pot ataca hotărârea adunării generale privitoare la revocarea lor din funcție.

(5) Cererea se va soluționa în contradictoriu cu societatea, reprezentată prin consiliul de administrație, respectiv prin directorat.

(6) Dacă hotărârea este atacată de toți membrii consiliului de administrație, societatea va fi reprezentată în justiție de către persoana desemnată de președintele instanței dintre acționarii ei, care va îndeplini mandatul cu care a fost însărcinată, până ce adunarea generală, convocată în acest scop, va numi un reprezentant.

(7) Dacă hotărârea este atacată de toți membrii directoratului, societatea va fi reprezentată în justiție de către consiliul de supraveghere.

(8) Dacă au fost introduse mai multe acțiuni în anulare, ele pot fi conexe.

(9) Cererea se va judeca în camera de consiliu. Hotărârea judecătorească pronunțată este supusă numai apelului.

(10) Hotărârea definitivă de anulare va fi menționată în registrul comerțului și publicată în Monitorul Oficial al României, Partea a IV-a. De la data publicării ea este opozabilă tuturor acționarilor."

III. Expunerea succintă a procesului în cadrul căruia s-a invocat chestiunea de drept

9. Prin Cererea de chemare în judecată înregistrată pe rolul Tribunalului Bihor la data de 22 mai

2017 cu nr. 3.666/111/2017 reclamanta A, persoană fizică, a solicitat, în contradictoriu cu pârâta B, societate pe acțiuni, constatarea nulității absolute a hotărârii adunării speciale a acționarilor nr. x/25.03.2017 și, în subsidiar, anularea aceleiași hotărâri, cu obligarea pârâtei la plata cheltuielilor de judecată ocazionate de proces.

10. În motivarea acțiunii, reclamanta a arătat că obiectul hotărârii adunării speciale a acționarilor îl constituie convertirea unui număr de 240 de acțiuni la purtător cu valoare nominală de 110 lei, în valoare totală de 26.400 lei, reprezentând 24% din capitalul social al societății, în acțiuni preferențiale cu dividend prioritar pentru acționarul A. Ca motive de nulitate a hotărârii, reclamanta a invocat adoptarea acesteia de către un organ necompetent, deoarece competența de a dispune convertirea acțiunilor dintr-o categorie în alta aparține adunării generale extraordinare a acționarilor, nerespectarea condițiilor de cvorum și majoritate cerute de lege, neîndeplinirea condițiilor de publicitate impuse de lege, exercitarea abuzivă a dreptului de vot de către acționarul C, societate pe acțiuni.

11. În drept, au fost invocate prevederile art. 132 din Legea nr. 31/1990.

12. Prin întâmpinare, pârâta B a solicitat respingerea acțiunii. Printre apărările formulate, pârâta a invocat și faptul că formularea unei acțiuni în anularea hotărârii adunării speciale a acționarilor este inadmisibilă, deoarece art. 132 din Legea nr. 31/1990 are în vedere numai hotărârile adunării generale a acționarilor.

13. Prin Sentința nr. 132/LP din 4 aprilie 2019, Tribunalul Bihor - Secția a II-a civilă a admis acțiunea reclamantei și a declarat nulă hotărârea adunării speciale a acționarilor societății pârâte B nr. x/25.03.2017, fiind respinsă ca nefondată cererea de intervenție în interesul pârâtei formulată de intervenienta C.

14. În privința caracterului inadmisibil al acțiunii în anularea hotărârii adunării speciale a acționarilor, tribunalul a reținut că stabilirea împrejurării dacă este posibilă sau nu exercitarea controlului jurisdicțional asupra hotărârilor adoptate în cadrul adunărilor speciale presupune reținerea faptului că art. 132 din Legea nr. 31/1990 este o normă cu aplicabilitate generală, chiar dacă este amplasată în secțiunea destinată societăților comerciale pe acțiuni. Cu alte cuvinte, ea își găsește aplicabilitatea atât în cazul hotărârilor adoptate de alte structuri asociative (societăți cu răspundere limitată, în comandită simplă etc.), precum și în ipoteza în care este vorba de hotărâri adoptate de adunări speciale. Admiterea soluției contrare ar duce la limitarea accesului liber la justiție garantat de art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și la imposibilitatea acționarului vătămat prin adoptarea ei de a pune în discuție aspecte ce vizează legalitatea hotărârii.

15. Împotriva acestei hotărâri a declarat apel societatea pârâtă, solicitând schimbarea în totalitate a sentinței, în sensul respingerii acțiunii reclamantei. În dezvoltarea motivelor de apel, aceasta a reiterat caracterul inadmisibil al acțiunii reclamantei, din perspectiva inaplicabilității prevederilor art. 132 din Legea nr. 31/1990, care se referă la atacarea în justiție a hotărârilor adoptate de adunarea generală a acționarilor.

IV. Motivele reținute de titularul sesizării care susțin admisibilitatea procedurii

16. Prin Încheierea din 8 octombrie 2019, pronunțată în Dosarul nr. 3.666/111/2017**, Curtea de Apel Oradea - Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal a apreciat că sunt întrunite condițiile de admisibilitate prevăzute de art. 519 din Codul de procedură civilă, arătând următoarele:

17. Sesizarea în condițiile art. 519 din Codul de procedură civilă are loc în cadrul unui litigiu aflat pe rolul Curții de Apel Oradea, instanță competentă să soluționeze cauza în apel.

18. Instanța care sesizează Înalta Curte de Casație și Justiție judecă prezenta cauză în ultimă instanță dat fiind că, potrivit prevederilor art. 132 alin. (9) teza a doua din Legea nr. 31/1990, hotărârea judecătorească pronunțată asupra unei acțiuni în anularea hotărârii adunării generale a

acționarilor este supusă numai apelului.

19. De asemenea, de modul de interpretare a prevederilor art. 116 și art. 132 din Legea nr. 31/1990 depinde soluționarea pe fond a cauzei în legătură cu care s-a formulat sesizarea. Obiectul cererii de chemare în judecată îl constituie constatarea nulității absolute a unei hotărâri a adunării speciale a acționarilor, iar prin apelul declarat de pârâtă aceasta reiterează critica privind caracterul inadmisibil al acțiunii reclamantei, din perspectiva inaplicabilității prevederilor art. 132 din Legea nr. 31/1990, care se referă la atacarea în justiție a hotărârilor adoptate de adunarea generală a acționarilor.

20. În ceea ce privește noutatea chestiunii de drept, în opinia instanței de trimitere, și aceasta este îndeplinită, întrucât, chiar dacă problema de drept își are izvorul într-un act normativ mai vechi, aceasta nu a mai fost analizată și nu a mai fost dedusă judecării anterior. Noutatea rezidă în aceea că, drept urmare a cercetărilor efectuate, nu a fost identificată practică judiciară în materie care să conducă la concluzia că această chestiune a fost rezolvată jurisprudențial. Prin urmare, există interesul în formularea unei cereri pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile, în scopul prevenirii apariției unei practici judiciare neunitare. Asupra acestei chestiuni de drept, instanța supremă nu a statuat pe cale principală, printr-o altă hotărâre, în cadrul jurisprudenței sale.

21. De asemenea problema de drept nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, iar asupra acestei chestiuni de drept Înalta Curte de Casație și Justiție nu s-a mai pronunțat printr-o altă hotărâre.

V. Punctul de vedere al titularului sesizării cu privire la dezlegarea chestiunii de drept

22. Opinia completului de judecată al Curții de Apel Oradea - Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal este în sensul că hotărârile adunării speciale a acționarilor pot fi atacate în justiție în temeiul prevederilor art. 132, raportat la art. 116 din Legea nr. 31/1990, acțiunea astfel formulată nefiind inadmisibilă.

23. Astfel cum rezultă din prevederile art. 116 alin. (1) și (3) din această lege, între hotărârile celor două categorii de adunări - generală și specială, legea stabilește o dublă și reciprocă condiționare, aspect care rezultă din faptul că hotărârile adunării generale de a modifica drepturile și obligațiile referitoare la o categorie de acțiuni nu produc efecte decât sub condiția aprobării acestei hotărâri de către adunarea specială a deținătorilor de acțiuni din acea categorie. Și invers, hotărârile inițiate de adunările speciale vor fi supuse aprobării adunărilor generale corespunzătoare.

24. Alin. (2) al art. 116 prevede că se vor aplica și adunărilor speciale condițiile de convocare, cvorum și desfășurare a adunărilor generale. Chiar dacă este adevărat că această din urmă prevedere nu se referă în mod expres și la posibilitatea de atacare a hotărârilor adunării speciale în aceleași condiții ca și hotărârile adunării generale, pentru identitate de rațiune, concluzia nu poate fi alta decât în sensul aplicabilității prevederilor art. 132 din Legea nr. 31/1990 și în cazul hotărârilor adoptate de adunarea specială a acționarilor.

25. De asemenea, chiar dacă alin. (3) al art. 116 prevede că hotărârile inițiate de adunările speciale vor fi supuse aprobării adunărilor generale corespunzătoare, acest text nu poate fi interpretat în sensul că ar putea fi atacate în justiție doar hotărârile adunării generale care aprobă hotărârea adunării speciale, întrucât o asemenea interpretare nu poate fi justificată și din perspectiva prevederilor alin. (1) al aceluiași articol, care prevede că există situații în care aprobarea unei hotărâri a adunării generale este atributul adunării speciale.

26. De asemenea, dacă s-ar accepta această opinie, ar însemna că s-ar încălca un drept special al titularului de acțiuni dintr-o anumită categorie care, de exemplu, nu a fost legal convocat sau a votat împotriva hotărârii.

27. Chiar și în ipoteza în care, în interpretarea prevederilor art. 116 alin. (3) din Legea nr. 31/1990, s-ar ajunge la concluzia că poate fi atacată în justiție doar hotărârea adunării generale de aprobare a hotărârii adunării speciale a acționarilor, este dificil de acceptat ca, în cadrul examinării legalității unei hotărâri adoptate de adunarea generală, care presupune respectarea propriilor condiții de

convocare, cvorum și majoritate, să fie examinate condițiile de convocare, cvorum și majoritate în ceea ce privește adunarea specială a acționarilor.

28. Nu în ultimul rând, principiul accesului liber la justiție, consacrat de art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, nu poate fi respectat decât prin admiterea posibilității de atacare în justiție a hotărârii adunării speciale a acționarilor în aceleași condiții ca și hotărârea adunării generale, cu atât mai mult cu cât sunt aplicabile adunării speciale dispozițiile care se aplică adunării generale în ceea ce privește convocarea, cvorumul și desfășurarea. Or, accesul liber la justiție nu poate fi altfel respectat decât prin asigurarea posibilității acționarului vătămat într-un drept al său prin hotărârea unei adunări speciale a acționarilor de a se adresa instanței de judecată în vederea examinării legalității acesteia.

VI. Punctele de vedere ale părților cu privire la dezlegarea chestiunii de drept

29. Potrivit încheierii de sesizare, apelanta-pârâtă a considerat că este necesară demararea procedurii reglementate de art. 519 din Codul de procedură civilă, opinia sa cu privire la dezlegarea chestiunii de drept fiind aceea că este inadmisibilă formularea unei acțiuni în anularea hotărârii adunării speciale a acționarilor, în temeiul art. 132 din Legea nr. 31/1990.

30. Intimata-reclamantă a apreciat că nu este necesară recurgerea la mecanismul reglementat de art. 519 din Codul de procedură civilă, întrucât posibilitatea atacării în justiție a hotărârilor adoptate de adunările speciale ale acționarilor a fost tranșată în mod unitar de doctrină, în sensul că acestor hotărâri le sunt aplicabile dispozițiile art. 132-133 din Legea nr. 31/1990. Art. 132 din Legea nr. 31/1990 este o normă cu aplicabilitate generală, chiar dacă este amplasată în secțiunea destinată societăților comerciale pe acțiuni. Norma își găsește aplicabilitatea atât în cazul hotărârilor adoptate de alte structuri asociative (societăți cu răspundere limitată, societăți în comandită simplă etc.), precum și în ipoteza în care este vorba de hotărârile adoptate de adunările speciale. După cum se poate observa din prevederile Legii nr. 31/1990, rațiunea legiuitorului la momentul edictării normei cuprinse în art. 132 nu a fost de a îngradi dreptul acționarilor de a ataca hotărârile adunărilor speciale, ci de a reglementa, cu titlu general, dreptul acestora de a ataca hotărârile neconforme cu legea. Dispozițiile art. 132 se aplică prin analogie și hotărârilor adunării speciale, atât timp cât legea impune acestor categorii de adunări respectarea normelor prevăzute pentru adunările generale privind convocarea, desfășurarea și cvorumul [art. 116 alin. (2) din aceeași lege]. De asemenea vor fi aplicabile, pentru identitate de rațiune, și dispozițiile art. 132 alin. (2) și următoarele din Legea nr. 31/1990 privind anulabilitatea hotărârilor. A susține contrariul ar însemna că în cadrul unei adunări speciale se pot lua hotărâri care prejudiciază în mod grav drepturile și interesele unor asociați (cum este cazul și în prezenta speță) fără ca acestea să poată fi atacate în justiție și să fie supuse controlului legalității exercitat de instanța de judecată.

31. După comunicarea raportului, potrivit dispozițiilor art. 520 alin. (10) din Codul de procedură civilă, a fost formulat de către intimata-reclamantă un punct de vedere prin care a arătat că, în ipoteza constatării admisibilității sesizării, se realizează concluziilor judecătorului-raportor și opiniei doctrine majoritare în ceea ce privește fondul sesizării, în sensul posibilității atacării în justiție cu acțiune în anulare a hotărârilor adoptate de adunările speciale pentru neregularități vizând convocarea, cvorumul și desfășurarea acestor adunări.

VII. Opiniile exprimate de specialiștii consultați

32. Punctul de vedere al Facultății de Drept și Științe Administrative a Universității "Ovidius" din Constanța este în sensul că hotărârile adunării speciale a acționarilor pot fi atacate în justiție în temeiul prevederilor art. 132 raportat la art. 116 din Legea nr. 31/1990.

33. În sprijinul acestei opinii juridice au fost aduse următoarele argumente:

34. Art. 132 din Legea nr. 31/1990 cuprinde o normă cu aplicabilitate generală, inclusiv în ipoteza în care este vorba de hotărârile adoptate de adunările speciale.

35. Aceste dispoziții legale se aplică prin analogie și hotărârilor adunării speciale, atât timp cât

legea impune acestor categorii de adunări respectarea normelor prevăzute pentru adunările generale.

36. Per a contrario, ar însemna că în cadrul unei adunări speciale se pot lua hotărâri care prejudiciază în mod grav drepturile și interesele unor asociați fără ca acestea să poată fi atacate în justiție, respectiv să fie supuse controlului de legalitate exercitat de instanța de judecată.

37. Astfel cum rezultă din prevederile art. 116 alin. (1) și (3) din Legea nr. 31/1990, între hotărârile celor două categorii de adunări - generală și specială, legea stabilește o dublă și reciprocă condiționare, aspect care rezultă din faptul că hotărârile adunării generale de modificare a drepturilor și obligațiilor referitoare la o categorie de acțiuni nu produc efecte decât sub condiția aprobării acestora de către adunarea specială a deținătorilor de acțiuni din acea categorie.

38. Alin. (2) al aceluiași art. 116 prevede că se vor aplica și adunărilor speciale condițiile de convocare, cvorum și desfășurare a adunărilor generale. Chiar dacă această din urmă prevedere nu se referă în mod expres și la posibilitatea de atacare a hotărârilor adunării speciale în aceleași condiții ca și în cazul hotărârilor adunării generale, pentru identitate de rațiune, prevederile art. 132 din aceeași lege se aplică și în cazul anulării hotărârilor adoptate de adunarea specială a acționarilor.

39. Din interpretarea alin. (3) al art. 116 din Legea nr. 31/1990 coroborat cu alin. (1) al aceluiași articol, care prevede că există situații în care aprobarea unei hotărâri a adunării generale este atributul adunării speciale, se poate trage concluzia că, în mod reciproc, în cazul hotărârilor adunărilor speciale se aplică modalitatea corespunzătoare adunărilor generale.

40. Rațiunea legiuitorului pentru edictarea normei cuprinse în art. 132 din Legea nr. 31/1990 a fost aceea de a reglementa, cu titlu general, dreptul acționarilor de a ataca hotărârile neconforme cu legea, și nicidecum de a îngradi dreptul acestora de a ataca hotărârile adunărilor speciale. În caz contrar, s-ar încălca un drept special, al titularului de acțiuni dintr-o anumită categorie care, de exemplu, nu a fost legal convocat sau a votat împotriva hotărârii.

41. Principiul accesului liber la justiție nu poate fi respectat decât prin admiterea posibilității de atacare în justiție a hotărârii adunării speciale a acționarilor în aceleași condiții ca și hotărârea adunării generale, având în vedere că dispozițiile care se aplică adunării generale în ceea ce privește convocarea, cvorumul și desfășurarea sunt aplicabile în egală măsură și adunării speciale.

42. Departamentul de drept privat din cadrul Facultății de Drept a Universității din București, cu ocazia formulării opiniei științifice, a făcut o analiză a situației juridice a titularilor acțiunilor preferențiale cu dividend prioritar fără drept de vot, precum și a obiectului și naturii juridice a hotărârilor adunărilor speciale, pentru a conchide în privința posibilității de atacare, cu acțiune în anulare, a hotărârilor adoptate de adunarea specială a acționarilor, în interpretarea prevederilor art. 132 raportat la art. 116 din Legea nr. 31/1990.

43. S-a arătat că, indiferent de calificarea juridică a hotărârii adunării generale/speciale (contract/act juridic bilateral ori multilateral, act juridic sui generis etc.), Legea nr. 31/1990 prevede o cale specială de atac împotriva hotărârii adunării generale a acționarilor, însă nu conține nicio dispoziție, direct aplicabilă ori de trimitere, în privința hotărârii adunării speciale a unei categorii de acționari.

44. Or, în condițiile în care se admite că adunarea specială nu adoptă hotărâri care să reflecte pe deplin voința societară, ci doar (i) ratifică voința societară exprimată deja de adunarea generală a acționarilor [art. 116 alin. (1) din Legea nr. 31/1990], respectiv (ii) propune adunării generale adoptarea unor hotărâri [art. 116 alin. (3) din Legea nr. 31/1990], este dificil de acceptat că această hotărâre, adoptată de o categorie de acționari reuniți în adunări speciale, ar mai respecta dezideratul caracterului societar al acțiunii în anulare/nulitate reglementate de art. 132 din Legea nr. 31/1990.

45. Dimpotrivă, într-o astfel de cauză se poate decela, mai degrabă, un interes aparținând cel mult categoriei de acționari sau chiar un interes individual, al titularului demersului.

46. Desigur, această concluzie este mai pregnantă în ipoteza hotărârilor adunării speciale prevăzute de art. 116 alin. (3) din Legea nr. 31/1990, acestea fiind simple inițiative, propuneri de adoptare a

unei hotărâri. În privința celorlalte hotărâri ale adunărilor speciale, de aprobare a unei hotărâri a adunării generale, prevăzute de art. 116 alin. (1) din Legea nr. 31/1990, trebuie recunoscut că acestea au vocația de a desăvârși voința societară exprimată a priori de adunarea generală.

47. Chiar și în aceste condiții, având în vedere că această categorie de acționari, reuniți în adunări speciale, adoptă o hotărâre, s-a apreciat că este incidentă calea de atac specială prevăzută de art. 132 din Legea nr. 31/1990 în temeiul analogiei [art. 1 alin. (2) din Codul civil], respectiv, prin aplicarea unor dispoziții legale privitoare la situații asemănătoare, situația asemănătoare urmând a fi aceea a posibilității de contestare a adunărilor generale, aplicabilă prin analogie și adunărilor speciale.

48. Așadar, calea de atac prevăzută de art. 132 din Legea nr. 31/1990 apare drept o regulă în privința atacării oricăror acte emanând de la asociații/acționarii unei societăți, indiferent de reglementarea acesteia, cât timp aceste acte se traduc într-un *summum* de acte unilaterale de voință (voturi) și în special atunci când adunările în care sunt adoptate aceste hotărâri sunt speciale, adică reunesc doar anumite categorii de acționari. Temeiul juridic pentru aplicarea acestui text nu va fi reprezentat însă de prevederile art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, întrucât în această situație dreptul persoanelor de acces la o instanță poate fi limitat, un rol esențial având marja de apreciere a statelor, ci de mecanismul analogiei.

49. În măsura în care nu se acceptă aplicarea prin analogie a dispozițiilor art. 132 din Legea nr. 31/1990 în privința hotărârilor adunărilor speciale, se impune o analiză dublă, din perspectiva clasificării hotărârilor adunărilor speciale.

50. Astfel, în privința hotărârilor de eficacitate, pentru a vedea care este viziunea Legii nr. 31/1990 cu privire la cenzurarea lor, trebuie pornit de la scopul acestora, anume de a permite hotărârilor adunărilor generale, în prealabil adoptate, să producă efecte juridice, hotărârea adunării speciale neinterferând în adoptarea hotărârii adunării generale. În consecință, absența validității hotărârii adunării speciale nu afectează validitatea hotărârii adunării generale.

51. Continuând raționamentul, existența unei hotărâri a unei adunări speciale (chiar nevalabilă), până la invalidarea ei, constituie fundament juridic pentru aplicarea hotărârii adunării generale (care produce efecte din momentul aprobării de către adunarea specială). Astfel, persoanele vătămate de cauza de nulitate care afectează hotărârea adunării speciale, pentru a-și ocroti interesele, vor fi interesate de suspendarea efectelor hotărârii adunării generale (suspendare ce va fi fundamentată juridic pe dreptul comun, art. 132 din Legea nr. 31/1990 fiind aplicabil doar în ipoteza în care s-ar introduce acțiune în anulare a hotărârii adunării generale). Absența validității hotărârii adunării speciale va constitui fundamentul cererii de suspendare și astfel va fi supusă verificării instanței de judecată sub aspectul incidenței sau absenței vreunei cauze de nulitate.

52. O a doua concluzie este aceea că analiza validității hotărârii adunării speciale prezintă relevanță practică doar în contextul introducerii unei acțiuni în suspendarea efectelor adunării generale, situație ce ar putea explica absența trimiterii exprese a legiuitorului la art. 132 din Legea nr. 31/1990. În acest context trebuie observat faptul că natura juridică a hotărârii adunării speciale nu este aceea a unei hotărâri a societății (ipoteza de la art. 132 din Legea nr. 31/1990), ci aceea a unui act juridic bi/multilateral (în sensul general), cu o configurare specială (stabilită prin lege) a mecanismului de formare a voinței.

53. În privința hotărârilor-propuneri, scopul acestora este de a provoca adoptarea unei hotărâri a adunării generale. În consecință, efectul lor juridic va fi acela de sesizare a adunării generale. Față de această configurare a scopului, rezultă că hotărârile-propuneri urmează a fi analizate în cadrul adunării generale din perspectiva validității și oportunității pentru societate.

54. Temeiul juridic al acestei analize ar fi art. 113 lit. m) din Legea nr. 31/1990, care atribuie în competența adunării generale extraordinare oricare altă hotărâre pentru care este cerută aprobarea adunării generale extraordinare. Cum, potrivit art. 116 alin. (3) din Legea nr. 31/1990, aprobarea hotărârii adunării speciale este decisă de către adunarea generală, aceasta poate foarte bine să respingă hotărârea adunării speciale, pe considerente de oportunitate/legalitate, chestiune care

conduce la lipsirea acesteia de eficacitate. Din această perspectivă nu se mai poate pune problema unei nulități, deoarece hotărârea nu produce niciun efect, lipsindu-i condiția de a fi aprobată în adunarea generală.

55. Continuând raționamentul, în cazul în care cauza de nulitate nu ar fi sesizată în cadrul procedurii de verificare a legalității sesizării de către adunarea generală, aceasta ar afecta și validitatea hotărârii adunării generale, atrăgând astfel posibilitatea aplicării art. 132 din Legea nr. 31/1990.

56. La nivelul Facultății de Drept a Universității "Danubius" din Galați au fost exprimate următoarele opinii de către specialiști:

57. Într-o opinie s-a apreciat că hotărârile adunării speciale a acționarilor pot fi atacate în justiție în temeiul art. 132 raportat la art. 116 din Legea nr. 31/1990.

58. Din economia dispozițiilor art. 116 alin. (2) și (3) din Legea nr. 31/1990 rezultă faptul că între hotărârile pronunțate de către adunările generale și cele pronunțate de către adunările speciale legea stabilește o dublă și reciprocă condiționare.

59. Hotărârile adunării generale de a modifica drepturile și obligațiile referitoare la o categorie de acțiuni nu produc efecte decât sub condiția aprobării respectivei hotărâri de către adunarea specială a celor ce dețin acțiuni din categoria respectivă, iar reciproca este valabilă, hotărârile adunărilor speciale fiind supuse aprobării adunărilor generale corespunzătoare.

60. Dispozițiile art. 116 alin. (2) din Legea nr. 31/1990 nu relevă expres posibilitatea de atacare a hotărârilor emise de adunarea specială în aceleași condiții ca cele emise de adunările generale, însă, pentru identitate de rațiune, concluzia poate fi doar aplicabilitatea prevederilor art. 132 din Legea nr. 31/1990 și în ceea ce privește hotărârile adoptate de adunarea specială a acționarilor.

61. Art. 116 alin. (3) din Legea nr. 31/1990 prevede faptul că hotărârile inițiate de către adunările speciale vor fi supuse aprobării adunărilor generale corespunzătoare, iar acest text de lege nu poate fi interpretat în sensul în care ar putea fi atacate în justiție doar hotărârile adunării generale care aprobă hotărârile adunării speciale, deoarece în această situație s-ar crea o contradicție cu art. 116 alin. (1) care prevede că există situații în care aprobarea unei hotărâri a adunării generale este atributul adunării speciale.

62. În plus, respectarea principiului accesului liber la justiție poate fi asigurată doar prin admiterea posibilității de atacare în justiție a hotărârii adunării speciale în aceleași condiții ca și hotărârile adunării generale.

63. Totodată, a fost exprimată și opinia că, față de această lacună legislativă, doar o propunere de lege ferenda este de natură a asigura temeiul procesual pentru formularea unor acțiuni în instanță având ca obiect contestarea hotărârilor emise de adunarea specială. Mai mult, s-a apreciat că poate fi considerată și o problemă de constituționalitate, sens în care simpla pronunțare a unei hotărâri prealabile de către Înalta Curte de Casație și Justiție nu va fi în măsură să țină locul unui temei legal expres.

64. Opinia exprimată de specialiștii de la Facultatea de Drept a Universității Transilvania din Brașov este în sensul că, în temeiul art. 132 raportat la art. 116 din Legea nr. 31/1990, pot fi atacate în justiție, cu acțiune în anulare, și hotărârile adunărilor speciale.

65. În fundamentarea acestei opinii au fost avute în vedere argumente referitoare la sediul materiei adunărilor speciale și adunărilor generale, topografia textelor legale ce reprezintă sediul materiei, prin raportare la normele specifice tehnicii legislative, precum și argumente referitoare la noțiunea, natura și regimul juridic al adunărilor speciale.

66. În cuprinsul art. 116 alin. (2) din Legea nr. 31/1990 legiuitorul nu a făcut trimitere expresă și la posibilitatea atacării în justiție, cu acțiune în anulare, a hotărârilor adunărilor speciale și s-a apreciat că nici nu era necesară o astfel de trimitere, chiar în contextul în care art. 132 din Legea nr. 31/1990

se referă doar la hotărârile adunărilor generale, deoarece dispozițiile legale ce reglementează adunările generale constituie dreptul comun în materia adunărilor speciale, astfel că organizarea și funcționarea diferitelor adunări speciale, inclusiv aspectele de nelegalitate ale acestora, urmează regimul juridic al adunărilor generale, regim care cuprinde și acțiunea în anulare. Prin dispozițiile art. 116 alin. (2), legiuitorul nu a reglementat o situație specifică, un caz particular care să deroge de la dreptul comun, ci, dimpotrivă, a făcut trimitere expresă la dreptul comun în materia adunărilor societăților, potrivit principiului generalia specialibus non derogant.

67. Controlul legalității hotărârilor adunărilor speciale prin posibilitatea exercitării acțiunii în anulare a hotărârii adunării generale care a aprobat hotărârea adunării speciale reprezintă un mijloc procedural de control judiciar indirect ce nu acoperă și situația juridică a titularului de acțiuni preferențiale cu dividend prioritar fără drept de vot. Acest control indirect nu este în măsură să asigure o garanție efectivă a dreptului de reunire și participare la adunările speciale și nici a celorlalte drepturi specifice, în contextul în care titularii categoriilor de acțiuni preferențiale fără drept de vot, prin raportare la dispozițiile art. 95 alin. (1) lit. b) coroborat cu art. 132 alin. (2) din Legea nr. 31/1990, nu au calitate procesuală activă în formularea unei acțiuni în anularea hotărârii adunării generale, neavând dreptul de a vota.

68. Dacă s-ar accepta teza conform căreia hotărârile adunărilor speciale nu pot fi supuse acțiunii în anulare prevăzute la art. 132 din Legea nr. 31/1990, ar însemna ca dreptul subiectiv de reunire și participare la adunările speciale să fie doar un drept iluzoriu, deoarece acesta nu se bucură de o protecție efectivă, din moment ce nu ar exista posibilitatea verificării, pe cale judiciară, a condițiilor de legalitate privind convocarea, cvorumul și desfășurarea adunării speciale, condiții al căror scop este de a crea cadrul legal organizatoric adecvat exercitării drepturilor conferite de acțiunile preferențiale, precum și cadrul procedural specific de protecție a acestor drepturi.

69. Pe cale de consecință, rațiunea care a stat la baza sancționării nevalidității hotărârilor adunărilor generale, prin posibilitatea exercitării acțiunii în anulare, este aceeași rațiune care stă și la baza sancționării nevalidității hotărârilor adunărilor speciale prin aceeași posibilitate de exercitare a acțiunii în anulare, deoarece ubi eadem est ratio, eadem solutio esse debet.

70. Imperativul validității hotărârii adunării generale se aplică, mutatis mutandis, și hotărârii adunării speciale, imperativ care nu ar putea fi respectat în absența unui mijloc de protecție procedural specific, cum este acțiunea în anulare reglementată de art. 132 din Legea nr. 31/1990.

71. Universitatea "Titu Maiorescu" din București a opinat că, deși adunările speciale nu figurează în categoria organelor societare, totuși legiuitorul le asimilează adunărilor generale ale acționarilor (asociațiilor), ca organe statutare, atât timp cât convocarea, cvorumul și desfășurarea acestora sunt supuse dispozițiilor legale privind adunările generale, potrivit art. 116 alin. (2) din Legea nr. 31/1990.

72. Din cuprinsul acestui text de lege nu rezultă că legiuitorul a exclus posibilitatea formulării unei acțiuni în anularea hotărârilor adoptate de adunările speciale ale acționarilor, dimpotrivă, legiuitorul a dorit să atragă atenția asupra legalității adoptării unor asemenea hotărâri, aplicându-se dispozițiile din secțiunea a II-a capitolul IV titlul III din Legea nr. 31/1990 privind convocarea, cvorumul și desfășurarea adunărilor speciale, reguli care sunt aceleași ca și pentru adunările generale (art. 117 - convocare; art. 112 și următoarele - cvorum, art. 129-131 - desfășurare).

73. Or, în cazul în care aceste dispoziții nu sunt respectate, hotărârile respective pot fi "atacate" în condițiile art. 132 din aceeași lege, chiar dacă în acest text legiuitorul se referă în mod expres la hotărârile adunării generale.

74. Raportul dintre hotărârea adunării speciale a deținătorilor de acțiuni și hotărârea adunării generale este prevăzut de legiuitor în art. 116 alin. (1) din Legea nr. 31/1990, din analiza acestor dispoziții constatându-se că legiuitorul a stabilit o dublă condiționare absolut necesară, condiționare reciprocă. Astfel, hotărârea adunării generale în materie nu poate exista, nu produce efecte juridice în lipsa hotărârii adunării speciale.

75. Această condiționare a hotărârii adunării generale de existența hotărârii adunării speciale a deținătorilor de acțiuni dintr-o anumită categorie pune problema valabilității hotărârii adunării speciale, adică în ce măsură în cadrul adunării speciale au fost respectate condițiile legale sau cele prevăzute în actul constitutiv pentru adoptarea ei.

76. Această condiționare - necesitatea aprobării de către adunarea generală - pune problema controlului hotărârilor adunării speciale, respectiv dacă și pentru acestea se aplică dispozițiile art. 132 și următoarele din Legea nr. 31/1990.

77. A doua condiționare este în sens invers, și anume hotărârea adunării speciale trebuie să fie aprobată de adunarea generală, ceea ce înseamnă că nu ar putea să producă efecte juridice independent de existența hotărârii adunării generale corespunzătoare (ordinare sau extraordinare, după caz) de aprobare a acesteia.

78. În această opinie s-a considerat că hotărârile adunărilor speciale ale deținătorilor de acțiuni din categorii diferite pot fi atacate cu acțiune în anulare sau în constatarea nulității acestora în condițiile art. 132 din Legea nr. 31/1990 chiar dacă legiuitorul nu a prevăzut în mod expres această posibilitate și chiar dacă hotărârile respective sunt supuse aprobării adunării generale.

79. Controlul exercitat de adunarea generală asupra legalității hotărârilor adunării speciale, cu ocazia aprobării acestora, nu exclude controlul jurisdicțional exercitat de instanțele judecătorești competente, control care poate fi direct, printr-o acțiune separată îndreptată împotriva hotărârii adunării speciale, sau indirect, odată cu acțiunea îndreptată împotriva hotărârii adunării generale care a aprobat hotărârea adunării speciale.

80. Dacă s-ar admite că hotărârea adunării speciale nu ar putea fi atacată decât odată cu acțiunea în anulare a hotărârii adunării generale ar însemna și o îngrădire a liberului acces la justiție al titularilor acțiunilor respective.

81. În concluzie, analizând dispozițiile legale, precum și doctrina de specialitate în materie, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor Legii nr. 31/1990, s-a considerat că, față de natura juridică a adunărilor speciale, de regimul juridic al hotărârilor adunărilor speciale ale acționarilor, de raportul dintre adunările speciale și adunările generale, se poate exercita controlul jurisdicțional al hotărârilor adunărilor speciale prin promovarea unei acțiuni în anulare, în temeiul art. 132 din Legea nr. 31/1990.

82. Centrul pentru Dreptul Afacerilor din cadrul Universității de Vest din Timișoara a arătat, prin opinia formulată, că dacă art. 116 alin. (2) din Legea nr. 31/1990 conține o normă de trimitere la regulile de desfășurare a adunărilor generale aplicabile adunării speciale, atunci, pentru identitate de rațiune, în cazul în care hotărârea acestei din urmă adunări este adoptată cu încălcarea cerințelor legale sau statutare de cvorum, convocare și desfășurare, sancțiunea va fi anulabilitatea sau, după caz, nulitatea hotărârii acestei adunări. Din această perspectivă, menționarea în cuprinsul art. 116 alin. (2) a căii de atac împotriva hotărârii nu era imperios necesară, de vreme ce adunarea specială se va convoca și se va desfășura în aceleași condiții ca adunarea generală, iar art. 132 din aceeași lege sancționează la modul îndistinct încălcarea legii sau a actului constitutiv în ceea ce privește convocarea, cvorumul și desfășurarea adunării generale.

83. Nulitatea este aplicabilă în toate cazurile în care efectele rezultate sunt contrare scopului în considerarea căruia s-a edictat norma juridică, chiar dacă aceasta nu menționează expres sancțiunea nulității. Este evident că ratio legis avută în vedere de legiuitor, în cazul prevederilor art. 96, respectiv art. 116 din Legea nr. 31/1990, este aceea de a conferi protecție acționarilor titulari ai unor acțiuni preferențiale cu dividend prioritar, care nu au voturi atașate acestor acțiuni pe care să le poată exercita în adunările generale. În schimb, titularii acestor acțiuni se vor întruni în adunări speciale, în condițiile stabilite prin actul constitutiv, unde își vor exprima voința (votul atașat acțiunilor preferențiale), având la fel ca oricare alt acționar dreptul de control asupra investiției lor în societate, prerogativă atașată dreptului de proprietate asupra acțiunilor deținute.

84. Aplicarea prin analogie a art. 132 din Legea nr. 31/1990 este deci posibilă și necesară în cazul hotărârilor adunării speciale.

85. S-a arătat că accesul la justiție al investitorilor nu ar trebui să fie îngădit și că nu poate fi reținută opinia conform căreia ar putea fi atacată hotărârea adunării generale adoptată în baza hotărârii adunării speciale, raportat la dispozițiile art. 116 alin. (3) din Legea nr. 31/1990, întrucât analiza legalității hotărârii adoptate de adunarea generală corespunzătoare nu implică în mod necesar o analiză cu privire la legalitatea hotărârii adunării speciale, fiind vorba de două hotărâri distincte, pentru care trebuie verificate condițiile proprii referitoare la convocare, cvorum și desfășurare.

86. De asemenea, prevederile Legii nr. 31/1990 se completează cu dispozițiile Codului civil și ale Codului de procedură civilă, iar art. 216 alin. (7) din Codul civil stipulează că prevederile acestui articol se aplică în măsura în care prin lege specială nu se dispune altfel. Or, dacă se pornește de la prezumția că Legea nr. 31/1990, lege specială în raport cu Codul civil, în materia persoanelor juridice, nu dispune nimic - adică nu dispune altfel - cu privire la nulitatea hotărârii organului persoanei juridice, atunci art. 216 din Codul civil este aplicabil în cazul hotărârii adunării speciale, care poate fi privită ca un organ al persoanei juridice.

87. În baza dispozițiilor art. 216 alin. (1) coroborat cu alin. (7) al aceluiași text legal, hotărârea adunării speciale ar putea fi deci atacată cu acțiune în justiție, în condițiile acolo prevăzute, textul cu pricina fiind suficient pentru asigurarea accesului la justiție al membrilor adunării speciale, în ipoteza înlăturării celorlalte argumente.

88. În plus, chiar dacă accesul la justiție pe calea acțiunii în anulare/nulitatea hotărârii adunării speciale nu este prevăzut expressis verbis de art. 116 alin. (2) din Legea nr. 31/1990, accesul la justiție este garantat de art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, Constituția României și Codul de procedură civilă.

VIII. Jurisprudența instanțelor naționale în materie

89. Din datele comunicate de instanțele naționale la solicitarea Înaltei Curți de Casație și Justiție au rezultat următoarele aspecte:

90. Curțile de apel Pitești, Ploiești, Iași și Constanța nu au identificat practică judiciară și nici nu au exprimat puncte de vedere teoretice.

91. Nici la nivelul celorlalte curți de apel nu a fost identificată jurisprudență, însă au fost formulate puncte de vedere teoretice, după cum urmează:

92. Opinia exprimată de majoritatea instanțelor judecătorești este în sensul că hotărârile adunării speciale a acționarilor pot fi atacate în justiție, în temeiul prevederilor art. 132 raportat la art. 116 din Legea nr. 31/1990, cu acțiune în anulare (Curtea de Apel Oradea - Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, Tribunalul Bihor - Secția a II-a civilă, Curtea de Apel Suceava și Tribunalul Suceava, Curtea de Apel Bacău, Curtea de Apel Alba Iulia - Secția a II-a civilă, Tribunalul Gorj - Secția a II-a civilă, Curtea de Apel Târgu Mureș și instanțele din circumscripția teritorială, parțial Curtea de Apel București - Secția a V-a civilă, Tribunalul Giurgiu - Secția civilă, Tribunalul Ialomița, Tribunalul Ilfov, Tribunalul Teleorman, Tribunalul Vrancea, Curtea de Apel Cluj - Secția a II-a civilă).

93. În argumentarea acestei opinii s-a arătat că orice act juridic poate fi supus controlului judiciar pentru că, în caz contrar, ar fi restricționat accesul la justiție și astfel s-ar produce o încălcare a art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

94. S-a mai apreciat că art. 132 alin. (2) din Legea nr. 31/1990 este aplicabil și în situația adunărilor speciale în baza art. 1 alin. (2) din Codul civil, potrivit căruia în cazurile neprevăzute de lege se aplică dispozițiile legale privitoare la situații asemănătoare.

95. Art. 132 din Legea nr. 31/1990 este o normă de aplicabilitate generală, fiind aplicabilă prin

analogie și în cazul hotărârilor adunării speciale, atât timp cât legea impune acestor categorii de adunări respectarea normelor prevăzute pentru adunările generale privind convocarea, desfășurarea, cvorumul și majoritatea, în raport cu dispozițiile art. 116 alin. (2) din Legea nr. 31/1990.

96. Împrejurarea că hotărârea adunării speciale trebuie să fie aprobată de adunarea generală nu înseamnă că poate fi atacată doar ultima hotărâre, cea a adunării generale. Dacă s-ar admite această opinie ar însemna că s-ar încălca un drept special al titularului de acțiuni de o anumită categorie care, de exemplu, nu a fost legal convocat sau a votat împotriva hotărârii.

97. Astfel, hotărârea adunării speciale poate fi atacată de titularul unor acțiuni speciale, precum și de alte persoane interesate, în condițiile art. 132 din Legea nr. 31/1990, în ultima categorie neintrând însă și acționarii care nu fac parte din categoria specială, deoarece ei se pot opune, în adunarea generală, aprobării hotărârii adunării speciale.

98. Alin. (2) al art. 116 din Legea nr. 31/1990 prevede că se vor aplica și adunărilor speciale condițiile de convocare, cvorum și desfășurare a adunărilor generale. Chiar dacă este adevărat că această din urmă prevedere nu se referă în mod expres și la posibilitatea de atacare a hotărârilor adunării speciale în aceleași condiții ca și hotărârile adunării generale, pentru identitate de rațiune concluzia nu poate fi alta decât în sensul aplicabilității prevederilor art. 132 și în cazul hotărârilor adoptate de adunarea specială a acționarilor.

99. De asemenea, chiar dacă alin. (3) al art. 116 din aceeași lege prevede că hotărârile inițiate de adunările speciale vor fi supuse aprobării adunărilor generale corespunzătoare, acest text nu poate fi interpretat în sensul că ar putea fi atacate în justiție doar hotărârile adunării generale care aprobă hotărârea adunării speciale, întrucât o asemenea interpretare nu poate fi justificată și din perspectiva prevederilor alin. (1) al aceluiași articol, care prevăd că există situații în care aprobarea unei hotărâri a adunării generale este atributul adunării speciale.

100. Au fost exprimate și unele opinii nuanțate, astfel:

101. Curtea de Apel Brașov a considerat că, dacă se adoptă hotărâri de către adunarea specială după adunarea generală, se poate ataca cu acțiune în anulare hotărârea adunării speciale, pe motive de nelegalitate; dacă hotărârea este inițiată de adunarea specială, conform art. 116 alin. (2) din Legea nr. 31/1990, fiind supusă aprobării adunării generale corespunzătoare, hotărârea adunării speciale se poate ataca cu acțiune în anulare împreună cu hotărârea de aprobare emisă de adunarea generală.

102. Opinia majoritară din cadrul Secției a II-a civile a Curții de Apel Craiova, precum și la Curtea de Apel București - Secția a VI-a civilă cu privire la problema de drept vizată este în sensul posibilității de atacare indirectă a acestor hotărâri ale adunărilor speciale atunci când se atacă, în condițiile art. 132 din Legea nr. 31/1990, hotărârea adunării generale de aprobare a deciziei adunării speciale, avându-se în vedere dispozițiile art. 116 alin. (2) și (3) din aceeași lege.

103. Opinia Secției a II-a civile a Tribunalului Galați este în sensul că hotărârea adoptată de adunarea specială a acționarilor în baza art. 116 din Legea nr. 31/1990 poate fi contestată în justiție, dar nu în baza art. 132 din Legea nr. 31/1990, ci a dispozițiilor art. 1.912 din Codul civil.

104. Art. 132 din Legea nr. 31/1990 se referă exclusiv la hotărârile adunării generale și nu poate fi aplicat prin simetrie și hotărârilor adunării speciale, deoarece acest text de lege cuprinde o normă de procedură.

105. Cu toate acestea, s-a considerat că hotărârile adunării speciale pot fi atacate în justiție în baza art. 1.912 din Codul civil, normă ce reglementează modul de contestare a hotărârilor apreciate ca fiind nelegale, adoptate de către asociații/acționarii unei societăți.

106. Într-o opinie minoritară s-a apreciat că, în interpretarea prevederilor art. 132 raportat la art. 116 din Legea nr. 31/1990, hotărârile adoptate de adunarea specială a acționarilor nu pot fi atacate în justiție cu acțiuni în anulare, de vreme ce, potrivit alin. (3) al art. 116, hotărârile inițiate de adunările speciale vor fi supuse aprobării adunărilor generale corespunzătoare, iar art. 132 din lege prevede în mod expres posibilitatea atacării în justiție doar a acestor din urmă hotărâri (opinia

majoritară la Tribunalul Specializat Cluj, parțial Curtea de Apel București - Secția a V-a civilă, în majoritate Tribunalul București - Secția a VI-a civilă).

107. În susținerea acestui punct de vedere s-a arătat că restricția impusă adunării generale a acționarilor de a adopta hotărâri care lezează acționarii cu drepturi speciale pleacă de la ideea de contract.

108. Plecându-se de la prezumția existenței unei convenții între societate și acționari, s-a apreciat că drepturile speciale nu pot fi modificate în lipsa consimțământului acționarilor titulari ai acelor drepturi, oportunitatea în materia raporturilor comerciale neputând fi supusă cenzurii pe calea unei acțiuni în anulare.

109. Așadar, lipsa reglementării exercitării vreunei căi de atac împotriva hotărârilor adunării speciale nu este o lacună legislativă care să reclame pentru identitate de rațiune incidența dispozițiilor art. 132 din Legea nr. 31/1990, ci a avut în vedere natura specială a drepturilor care nu pot fi modificate independent de voința titularilor, aceștia putând dezavua modificările, dacă apreciază că sunt contrare intereselor lor economico-financiare.

110. Ministerul Public - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Secția judiciară - Serviciul judiciar civil, prin Adresa nr. 2.543/C3.507/III-5/2019 din 31 octombrie 2019, a comunicat că nu se verifică, în prezent, practica judiciară, în vederea promovării unui eventual recurs în interesul legii în problema de drept care formează obiectul prezentei sesizări.

IX. Jurisprudența Curții Constituționale

111. Dispozițiile art. 116 din Legea nr. 31/1990 nu au făcut obiectul controlului de constituționalitate.

112. Deciziile prin care Curtea Constituțională s-a pronunțat asupra excepțiilor de neconstituționalitate privind dispozițiile art. 132 din Legea nr. 31/1990 nu prezintă relevanță în privința chestiunii de drept ce face obiectul prezentei sesizări.

X. Raportul asupra chestiunii de drept

113. Prin raportul întocmit în cauză, în conformitate cu dispozițiile art. 520 alin. (7) din Codul de procedură civilă, judecătorul-raportor a apreciat că sesizarea în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile nu îndeplinește cumulativ condițiile de admisibilitate prevăzute de art. 519 din Codul de procedură civilă, din perspectiva existenței unei chestiuni de drept de a cărei lămurire să depindă soluționarea pe fond a cauzei, precum și a noutății acesteia.

114. Asupra rezolvării de principiu a chestiunii de drept sesizate, pentru ipoteza în care completul desemnat în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile ar ajunge la concluzia întrunirii condițiilor de admisibilitate a sesizării, opinia judecătorului-raportor a fost în sensul că, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 132 din Legea nr. 31/1990 raportat la art. 116 din aceeași lege, pot fi atacate în justiție, cu acțiune în anulare, și hotărârile adoptate de adunarea specială a acționarilor, pentru nereguli vizând modalitatea de convocare, cvorum și desfășurare a acestei adunări.

XI. Înalta Curte de Casație și Justiție

115. Examinând sesizarea în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, raportul întocmit de judecătorul-raportor și chestiunea de drept ce se solicită a fi dezlegată, constată următoarele:

Asupra admisibilității sesizării

116. Potrivit dispozițiilor art. 519 din Codul de procedură civilă, "Dacă, în cursul judecății, un complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, constată că o chestiune de drept, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective, este nouă și asupra acesteia Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, va putea solicita Înaltei Curți de Casație și Justiție să pronunțe o hotărâre prin care să se

dea rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost sesizată".

117. Din interpretarea prevederilor textului de lege citat se desprind condițiile de admisibilitate ale sesizării în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept.

118. O primă condiție este aceea ca pricina în care se ridică problema de drept să fie pendinte pe rolul unei instanțe care judecă în ultimă instanță. Se observă că prezenta sesizare respectă condiția menționată, litigiul în cadrul căruia a fost formulată sesizarea fiind pe rolul Curții de Apel Oradea, investită cu soluționarea cauzei în ultimă instanță.

119. A doua condiție este ca sesizarea să privească o chestiune de drept, adică o problemă de interpretare a unei norme juridice pentru care să fie necesară o rezolvare de principiu. Și această condiție este îndeplinită, instanța supremă fiind investită cu interpretarea unor dispoziții ale Legii nr. 31/1990.

120. A treia condiție presupune ca soluționarea pe fond a cauzei să depindă de lămurirea chestiunii de drept invocate, cerință îndeplinită în cauză, în raport cu obiectul litigiului, soluția primei instanțe și criticile din apel. Astfel, în litigiul în cadrul căruia a fost formulată sesizarea, în primă instanță s-a dispus anularea hotărârii adoptate de adunarea specială a acționarilor, în apel fiind invocată inadmisibilitatea contestării în justiție a acestui tip de hotărâre, prin raportare la dispozițiile care reglementează acțiunea în anularea hotărârilor adunării generale a acționarilor.

121. La rândul său, condiția referitoare la noutatea chestiunii de drept a cărei dezlegare se solicită este îndeplinită.

122. În jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, s-a statuat deja că, în examinarea cerinței noutății, relevante sunt existența și dezvoltarea unei jurisprudențe continue în materie.

123. Din această perspectivă au fost emise adrese către toate curțile de apel, care au procedat la verificări ale jurisprudenței la nivelul instanțelor judecătorești situate în circumscripțiile lor teritoriale și au fost comunicate Înaltei Curți de Casație și Justiție doar puncte de vedere teoretice care au relevat existența a două opinii, fără a fi identificate hotărâri judecătorești, așa cum rezultă din datele prezentate la capitolul VIII din prezenta decizie.

124. Cum caracterul de noutate se pierde pe măsură ce chestiunea de drept a primit o dezlegare din partea instanțelor și întrucât asemenea dezlegări nu există până la acest moment, cerința noutății este întrunită.

125. De asemenea, este îndeplinită și ultima condiție referitoare la lipsa statuării asupra chestiunii de drept de către Înalta Curte de Casație și Justiție; în lipsa unei jurisprudențe la nivelul tuturor instanțelor, este evident că nici instanța supremă nu a statuat asupra problemei de drept sesizate. De asemenea, problema de drept nu face obiectul unui recurs în interesul legii, neexistând jurisprudența neunitară care să fi determinat promovarea acestui mecanism de unificare.

126. Prin urmare, sesizarea întrunește cumulativ condițiile de admisibilitate prevăzute de art. 519 din Codul de procedură civilă, astfel încât se impune a se da eficiență mecanismului de unificare reprezentat de pronunțarea unei hotărâri prealabile.

Asupra fondului sesizării

127. Pentru rezolvarea de principiu a chestiunii de drept este necesar ca analiza să pornească de la tipul de acțiuni ce pot fi emise de societate, pentru a se putea stabili natura adunărilor speciale ale acționarilor.

128. Potrivit art. 91 din Legea nr. 31/1990, în societatea pe acțiuni, capitalul social este reprezentat prin acțiuni nominative emise de societate, iar potrivit art. 94 alin. (1) din aceeași lege acțiunile trebuie să fie de o valoare egală, acordând proprietarilor drepturi egale. Alin. (2) al art. 94 prevede că pot fi emise, în condițiile actului constitutiv, categorii de acțiuni care conferă titularilor drepturi diferite, făcând trimitere la dispozițiile art. 95 și 96 din Legea nr. 31/1990.

129. Conform celor două texte legale, pot fi emise acțiuni preferențiale cu dividend prioritar fără drept de vot (ce conferă titularilor drepturi preferențiale la dividende, precum și drepturile recunoscute acționarilor cu acțiuni ordinare, cu excepția dreptului de vot), titularii fiecărei categorii de acțiuni urmând a se reuni în adunări speciale.

130. Statutul și atribuțiile acestor adunări speciale au fost reglementate prin dispozițiile art. 116 din Legea nr. 31/1990, articol ce face obiectul sesizării.

131. Din interpretarea textului de lege rezultă că singura atribuție a adunărilor speciale ale acționarilor deținători ai unei anumite categorii de acțiuni este aceea de a aproba, respectiv de a propune modificări ale drepturilor sau obligațiilor referitoare la categoria de acțiuni deținută. În concluzie, adunarea specială a acționarilor deținători ai unei anumite categorii de acțiuni este o formă specială de organizare a acestora, în raporturile dintre ei și în cele cu societatea, iar hotărârile lor nu pot avea efect direct asupra funcționării societății, în lipsa aprobării lor, anterioare ori posterioare, de către adunarea generală a acționarilor. Concluzia este impusă de faptul că această adunare nu reprezintă un organ al societății pe acțiuni, ci doar o formă organizată în cadrul căreia acționarii ce dețin o anumită categorie de acțiuni propun sau confirmă modificări ale drepturilor ori obligațiilor referitoare la acea categorie de acțiuni, decise în cadrul organului statutar al societății, respectiv adunarea generală a acționarilor.

132. În acest cadru al confirmării/prounerii de către adunarea specială a deținătorilor unei categorii de acțiuni a modificării drepturilor și obligațiilor referitoare la acea categorie de acțiuni, legiuitorul a apreciat necesitatea introducerii unei forme de organizare a adunării speciale, pentru a da autoritate hotărârii adoptate. În acest sens, în alin. (2) al art. 116 din Legea nr. 31/1990 s-a prevăzut expres că dispozițiile privind convocarea, cvorumul și desfășurarea adunărilor generale ale acționarilor se aplică și adunărilor speciale.

133. Aplicarea acestor dispoziții și în ce privește adunarea specială a acționarilor este esențială având în vedere faptul că, raportat la caracterul modificării drepturilor sau obligațiilor referitoare la o anumită categorie de acțiuni supuse confirmării/prounerii, adunarea specială a acționarilor deținători se va supune regulilor adunării generale ordinare sau extraordinare a acționarilor, după caz.

134. Se observă că legiuitorul a făcut trimitere doar la dispozițiile referitoare la modalitatea de organizare a adunărilor generale, fără să prevadă expres și aplicabilitatea normelor legale referitoare la contestarea în justiție a hotărârilor adoptate de adunarea generală a acționarilor.

135. Ar părea că legiuitorul, prin menționarea strictă doar a aplicabilității dispozițiilor referitoare la convocare, cvorum și desfășurare, ar fi intenționat excluderea acestui tip de hotărâre (adoptat de adunarea specială a deținătorilor de acțiuni) de la controlul jurisdicțional, sub premisa că legalitatea adoptării sale ar urma să fie verificată în cadrul adunării generale a acționarilor, singurul organ statutar ce adoptă hotărâri cu efect asupra funcționării societății.

136. O asemenea interpretare nu poate fi reținută pentru următoarele argumente: legiuitorul a prevăzut două modalități de convocare și desfășurare a adunărilor speciale ale acționarilor deținători ai unui anumit tip de acțiuni, respectiv una ulterioară adunării generale a acționarilor, prin care confirmă modificarea drepturilor și obligațiilor referitoare la acea categorie de acțiuni, și una anterioară adunării generale a acționarilor, prin care propune modificarea drepturilor și obligațiilor.

137. În prima ipoteză ar fi excesiv ca o hotărâre a adunării speciale a deținătorilor unei categorii de acțiuni, adoptată cu încălcarea normelor referitoare la convocare, cvorum și desfășurare, să poată fi contestată în justiție doar prin acțiunea în anularea hotărârii adunării generale a acționarilor care a aprobat modificarea drepturilor și obligațiilor referitoare la acele acțiuni. Demersul ar fi excesiv întrucât s-ar determina, în cazul constatării nerespectării normelor legale referitoare la adunarea specială, pe lângă anularea acelei hotărâri, și anularea hotărârii generale a acționarilor, deși aceasta nu ar fi afectată de o asemenea neregularitate la momentul adoptării sale. În acest caz s-ar determina o reluare a întregului proces decizional, începând, evident, cu o nouă convocare a adunării generale

a acționarilor, aspect ce ar putea provoca o afectare semnificativă a funcționării societății. În măsura în care adunarea generală nu ar fi afectată de neregularități, ci doar adunarea specială, conturarea posibilității de contestare în justiție, pentru neîndeplinirea condițiilor de convocare, cvorum și desfășurare, a celei din urmă hotărâri ar determina doar o amânare a aplicării hotărârii adunării generale a acționarilor până la reluarea formalităților de desfășurare a adunării speciale.

138. În cea de-a doua ipoteză, în aceleași condiții de neregularitate a convocării, cvorumului ori desfășurării adunării speciale a deținătorilor unei anumite categorii de acțiuni, de asemenea ar fi excesiv să se aștepte desfășurarea adunării generale a acționarilor, pentru ca abia ulterior adoptării hotărârii să se formuleze acțiune în justiție, prin care să se conteste, alături de hotărârea adunării generale a acționarilor, neafectată din perspectiva legalității proprii de desfășurare, hotărârea adunării speciale. Consecința ar fi aceeași ca și în prima ipoteză: întregul demers decizional ar fi anulat, cu reluarea întregii proceduri și cu afectarea funcționării societății.

139. Nu în ultimul rând, chiar având în vedere condiționarea reciprocă a celor două tipuri de hotărâri, demersul decizional ar fi ușurat în măsura în care fiecare dintre cele două hotărâri ar fi contestată în justiție separat, pentru neregularitățile proprii de desfășurare.

140. Relevant este și faptul că o anumită categorie de acționari (deținătorii acțiunilor preferențiale cu drept prioritar) participă la adunările generale ale acționarilor fără drept de vot, ei neputând astfel să influențeze procesul decizional.

141. În concluzie, în interpretarea și aplicarea prevederilor art. 132 raportat la art. 116 din Legea nr. 31/1990, pot fi atacate în justiție, cu acțiune în anulare, hotărârile adoptate de adunarea specială a acționarilor.

142. Pentru considerentele arătate, în temeiul art. 521 din Codul de procedură civilă,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Admite sesizarea formulată de Curtea de Apel Oradea - Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, în Dosarul nr. 3.666/111/2017**, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile și, în consecință, stabilește că:

În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 132 din Legea societăților nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, raportat la art. 116 din aceeași lege, pot fi atacate în justiție, cu acțiune în anulare, și hotărârile adoptate de adunarea specială a acționarilor.

Obligatorie, potrivit dispozițiilor art. 521 alin. (3) din Codul de procedură civilă.